

LECTIO XLV - ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΠΤΕΡΩΝΕΙ ΤΟ ΗΘΙΚΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΩΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Caesar ex captivis cognoscit quae apud Ciceronem gerantur quantoque in periculo res sit. Tum cuidam ex equitibus Gallis persuadet ut ad Ciceronem epistulam deferat. Curat et providet ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XLV

Ο Καίσαρας πληροφορείται από τους αιχμαλώτους τι συμβαίνει στο στρατόπεδο του Κικέρωνα και σε πόσο μεγάλο κίνδυνο βρίσκονται τα πράγματα (ή: και πόσο κρίσιμη είναι η κατάσταση). Τότε πείθει κάποιον από τους Γαλάτες ιππείς να μεταφέρει μια επιστολή στον Κικέρωνα. Φροντίζει και προνοεί να μην μαθευτούν τα σχέδιά μας από τους εχθρούς, αν αρπάξουν την επιστολή. (ή: αν αρπαγεί ή επιστολή) πριν φθάσει στον προορισμό της. Για τον λόγο αυτό στέλνει επιστολή γραμμένη στα ελληνικά. Συμβουλεύει τον απεσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον μίαντα του ακοντίου και να το ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει πως θα έλθει γρήγορα με τις λεγεώνες (του). Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. Αυτό, τυχαία (ή: κατά σύμπτωση), καρφώθηκε σ' έναν πύργο και τρεις μέρες αργότερα γίνεται αντιληπτό από κάποιον στρατιώτη και μεταφέρεται στον Κικέρωνα. Εκείνος διαβάζει μέχρι τέλους την επιστολή και προτρέπει τους στρατιώτες να ελπίζουν στη σωτηρία (τους).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XLV

1. [...] **quae apud Ciceronem gerantur / [...] quanto(que) in periculo res sit.**: Δευτερεύουσες ουσιαστικές **πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις** ως αντικείμενα στο ρήμα της κύριας πρότασης *cognoscit*.
2. **cuidam**: είναι η **ουσιαστική αόριστη αντωνυμία** *quidam, quaedam, quiddam* (*quoddam* ως επιθετική). Σχηματίζει την αιτιατική ενικού: **quendam**, και τη γενική πληθυντικού: **quorundam**.
3. **ut ad Ciceronem epistulam deferat**: Δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση ως άμεσο αντικείμενο στο ρήμα της κύριας πρότασης *persuadet*.
4. **deferat**: Β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: **defer**.
5. **intercepta epistula**: **αφαιρετική απόλυτη, υποθετική μετοχή**

Αναλύεται σε **εξαρτημένο υποθετικό λόγο: si intercepta sit epistula, ... ne cognoscantur**

Ανεξάρτητος λόγος: **si intercepta erit epistula, ... ne cognoscantur** (απαγόρευση: ne + υποτακτική ενεστώτα - σπανιότερη εκδοχή αντί για παρακειμένου) → Υποθετικός λόγος α' είδους, ανοικτή υπόθεση στο μέλλον.

6. **ut [...] adliget / (ut) [...] abiciat:** Δευτερεύουσες ουσιαστικές βουλευτικές προτάσεις ως έμμεσα αντικείμενα στο ρήμα της κύριας πρότασης *monet*.

7. **si adire non possit:** Δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση σε εξαρτημένο λόγο.

Ανεξάρτητος λόγος: **si adire non poteris, ... adliga, abice** → α' είδος ανοικτή υπόθεση στο μέλλον.

8. **se adfore:** ταυτοπροσωπία (λατινισμός) → Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου όταν εξαρτάται από ενεργητικό ρήμα τίθεται και σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας κατά κανόνα σε αιτιατική και **δεν** παραλείπεται.

9. **adfore:** Απαρέμφατο μέλλοντα του ρήματος *adsum*. Σχηματίζει και δεύτερο τύπο: **adfuturum esse**

10. **[...] ut tragulam mitteret:** Δευτερεύουσα ουσιαστική βουλευτική πρόταση ως αντικείμενο στο ρήμα της κύριας πρότασης *constituit*.

11. **turrim:** αφαιρετική ενικού: **turri**.

12. **tertio post die** (το *post* είναι επίρρημα + αφαιρετική): μπορεί να αντικατασταθεί με την ισοδύναμη έκφραση **post tertium diem** (το *post* είναι πρόθεση + αιτιατική).

13. **ut salutem sperent:** Δευτερεύουσα ουσιαστική βουλευτική πρόταση ως έμμεσα αντικείμενο στο ρήμα της κύριας πρότασης *adhortatur*.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Caesar: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **Caesar -aris** = Καίσαρας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

ex: πρόθεση που συντάσσεται με κυρίως αφαιρετική = από.

captivis: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, του δευτεροκλίτου επιθέτου **captivus, -a, -um** που εδώ λειτουργεί ουσιαστικοποιημένο = αιχμάλωτος, -η, -ο → δεν σχηματίζει παραθετικά.

cognoscit: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere 3** = μαθαίνω, πληροφορούμαι.

quae: ονομαστική πληθυντικού, ουδέτερο, της ουσιαστικής ερωτηματικής αντωνυμίας **quis, quis, quid** = ποιος, ποια, τι.

apud: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = σε.

Ciceronem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **Cicero -onis** = Κικέρωνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

gerantur: γ' πληθυντικό, υποτακτική παθητικού ενεστώτα, του ρήματος **gero, gessi, gestum, gerere 3** = κάνω, διεξάγω.

quanto: αφαιρετική ενικού, ουδέτερο, της ερωτηματικής αντωνυμίας **quantus, quanta, quantum** = πόσος, πόση, πόσο. (κλίνεται ως δευτερόκλιτο επίθετο χωρίς κλητική. Γενική: **quanti, quantae, quanti** Δοτική: **quanto, quantae, quanto**)

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και → χρησιμοποιείται ως εγκλιτική λέξη.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με τοπική αφαιρετική = σε.

periculo: αφαιρετική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού β' κλίσης **periculum -i** = κίνδυνος.

res: ονομαστική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού ε' κλίσης **res, rei** = πράγμα.

sit: γ' ενικό, υποτακτική ενεστώτα, του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, —, esse** = είμαι, βρίσκομαι.

tum: χρονικό επίρρημα = τότε.

cuidam: δοτική ενικού, αρσενικό, της ουσιαστικής αόριστης αντωνυμίας **quidam, quaedam, quiddam** = κάποιος, -α, κάτι.

ex: πρόθεση που συντάσσεται με κυρίως αφαιρετική = από.

equitibus: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **eques -itis** = ιππέας.

Gallis: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, του δευτεροκλίτου επιθέτου **Gallus, -a, -um** = Γαλάτης, Γαλατικός → δεν σχηματίζει παραθετικά.

persuadet: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **persuadeo, persuasi, persuasum, persuadere 2** = πείθω.

ut: εδώ βουλητικός σύνδεσμος = να.

ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = σε.

Ciceronem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **Cicero -onis** = Κικέρωνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

epistulam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης **epistula -ae** = επιστολή.

deferat: γ' ενικό, υποτακτική ενεργητικού ενεστώτα, του ανωμάλου ρήματος **defero, detuli, delatum, deferre** = μεταφέρω → β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: **defer**.

curat: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **curo, curavi, curatum, curāre 1** = φροντίζω.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

providet: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **provideo, providi, provisum, providēre 2** = προνοώ.

ne: εδώ βουλητικός αποφατικός σύνδεσμος = να μην.

interceptā: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος **intercipio, intercepti, interceptum, interceptūre 3** (ανήκει στα 15 ρήματα σε -ίο που κλίνονται σαν το **capio**) = αρπάζω κάτι πριν φτάσει στον προορισμό του.

epistulā: αφαιρετική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης **epistula -ae** = επιστολή.

nostra: ονομαστική πληθυντικού, ουδέτερο, της κτητικής αντωνυμίας α' προσώπου για πολλούς κτήτορες **noster, nostra, nostrum** = δικός μας, δική μας, δικό μας.

consilia: ονομαστική πληθυντικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού β' κλίσης **consilium -ii/-i** = σχέδιο.

a ή **ab:** πρόθεση που συντάσσεται με κυρίως αφαιρετική = από.

hostibus: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό και θηλυκό (εδώ είναι αρσενικό), του ισοσύλλαβου ουσιαστικού γ' κλίσης **hostis -is** = εχθρός.

cognoscantur: γ' πληθυντικό, υποτακτική παθητικού ενεστώτα, του ρήματος **cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere 3** = μαθαίνω, πληροφορούμαι.

quam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, της αναφορικής αντωνυμίας **qui, quae, quod** = ο οποίος, -α, -ο.

ob: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = εξαιτίας.

rem: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού ε' κλίσης **res, rei** = πράγμα.

epistulam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης **epistula -ae** = επιστολή.

conscriptam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος **conscribo, conscripsi, conscriptum, conscribere 3** = γράφω.

Graecis: αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκό, του δευτεροκλίτου επιθέτου **Graecus**, -a, -um = ελληνικός, -ή, -ό → **δεν σχηματίζει παραθετικά.**

litteris: αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκό, α' κλίση, του ουσιαστικού **litterae** - arum = λογοτεχνία, επιστολή → στον ενικό **littera** -ae = το γράμμα του αλφαβήτου (**ετερόσημο**). Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση, και στον πληθυντικό, σημαίνει γράμμα του αλφαβήτου.

mittit: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **mitto**, **misi**, **missum**, **mittēre** 3 = στέλνω.

legatum: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού β' κλίσης **legatus** -i = απεσταλμένος, πρέσβης.

monet: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **moneo**, **monui**, **monitum**, **monēre** 2 = συμβουλευώ, καθοδηγώ.

ut: εδώ βουλητικός σύνδεσμος = να.

si: υποθετικός σύνδεσμος = αν.

adire: απαρέμφατο ενεστώτα, του ανωμάλου ρήματος **adeo**, **adii**, **aditum**, **adīre** = πλησιάζω → μετοχή ενεστώτα: **adiens** (γενική: **adeuntis**).

non: αρνητικό μόριο = δεν, όχι.

possit: γ' ενικό, υποτακτική ενεστώτα, του ανωμάλου ρήματος **possum**, **potui**, —, **posse** = μπορώ.

epistulam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης **epistula** -ae = επιστολή.

ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = σε.

amentum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού β' κλίσης **amentum** -i = ιμάντας, λουρί.

tragulae: γενική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης **tragula** -ae = ακόντιο.

adliget: γ' ενικό, υποτακτική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **adligo**, **adligavi**, **adligatum**, **adligāre** 1 = δένω.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

intra: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = μέσα.

castra: αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού β' κλίσης **castra** -orum = στρατόπεδο → στον ενικό **castrum** -i = φρούριο (**ετερόσημο**).

abiciat: γ' ενικό, υποτακτική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **abicio**, **abieci**, **abiectum**, **abicēre** 3 (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το **capio**) = ρίχνω.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με τοπική αφαιρετική = σε.

litteris: αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκό, α' κλίση, του ουσιαστικού **litterae** - arum = λογοτεχνία, επιστολή → στον ενικό **littera** -ae = το γράμμα του αλφαβήτου (**ετερόσημο**).

scribit: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **scribo**, **scripsi**, **scriptum**, **scribere** 3 = γράφω.

se: αιτιατική ενικού, γ' πρόσωπο, της προσωπικής αντωνυμίας = αυτός, -ή, -ό.

cum: πρόθεση που συντάσσεται με οργανική αφαιρετική = με.

legionibus: αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **legio -onis** = λεγεώνα.

celeriter: τροπικό επίρρημα = γρήγορα (προέρχεται από το τριγενές και τρικατάληκτο επίθετο γ' κλίσης **celer**, **celeris**, **celere** = γρήγορος, -η, -ο. Σχηματίζει τη γενική πληθυντικού **celerum** (σύμφωνα με το σχολικό εγχειρίδιο) ή **celerium** (σύμφωνα με τον Τζάρτζανο) → Παραθετικά: Σ.Β. **celerius** Υ.Β. **celerrime**

adfore: απαρέμφατο μέλλοντα του βοηθητικού ρήματος **adsum**, **adfui/affui**, —, **adesse** = είμαι παρών, έρχομαι → Β' τύπος του απαρεμφάτου μέλλοντα: **adfuturum**, **-am**, **-um esse**, **adfuturos**, **-as**, **-a esse**.

Gallus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού Β' κλίσης **Gallus -i** = Γαλάτης.

periculum: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού Β' κλίσης **periculum -i** = κίνδυνος.

veritus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, της μετοχής παρακειμένου του ρήματος **vereor**, **veritus sum**, **veritum**, **vereri** 2 αποθ. = φοβάμαι.

constituit: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού παρακειμένου, του ρήματος **constituo**, **constitui**, **constitutum**, **constituere** 3 = αποφασίζω.

ut: εδώ Βουλητικός σύνδεσμος = να.

tragulam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης **tragula -ae** = ακόντιο.

mitteret: γ' ενικό, υποτακτική ενεργητικού παρατατικού, του ρήματος **mitto**, **misi**, **missum**, **mittere** 3 = στέλνω.

haec: ονομαστική ενικού, θηλυκό, της δεικτικής αντωνυμίας **hic**, **haec**, **hoc** = αυτός, -ή, -ό.

casu: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού δ' κλίσης **casus -us** = τυχαίο γεγονός (εδώ χρησιμοποιείται επιρρηματικά και σημαίνει τυχαία).

ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = σε.

turrim: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **turris -is** = πύργος → αιτιατική ενικού: **turrim**, αφαιρετική ενικού: **turri**.

adhaesit: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού παρακειμένου, του ρήματος **adhaerescō**, **adhaesi**, **adhaesum**, **adhaerescere** 3 = καρφώνομαι, προσκολλιέμαι.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

tertio: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του τακτικού αριθμητικού επιθέτου **tertius**, **-a**, **-um** = τρίτος, -η, -ο → δεν σχηματίζει κλητική ούτε παραθετικά και κλίνεται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα.

post: χρονικό επίρρημα = αργότερα.

die: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού ε' κλίσης **dies, diei** = ημέρα → (το ουσιαστικό θεωρείται θηλυκό, όταν δηλώνει χρόνο ή προθεσμία).

a ή **ab:** πρόθεση που συντάσσεται με κυρίως αφαιρετική = από.

quodam: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, της επιθετικής αόριστης αντωνυμίας **quidam, quaedam, quoddam** = κάποιος, -α, -ο.

milite: αφαιρετική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **miles -itis** = στρατιώτης.

conspicitur: γ' ενικό, οριστική παθητικού ενεστώτα, του ρήματος **conspicio, conspexi, conspectum, conspicere** 3 (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το **capio**) = βλέπω, πέφτει το βλέμμα μου.

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = σε.

Ciceronem: αιτιατική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **Cicero -onis** = Κικέρωνας → ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

defertur: γ' ενικό, οριστική παθητικού ενεστώτα, του ανωμάλου ρήματος **defero, detuli, delatum, deferre** = μεταφέρω → β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: **defer**.

ille: ονομαστική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής αντωνυμίας **ille, illa, illud** = εκείνος, -η, -ο.

epistulam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού α' κλίσης **epistula -ae** = επιστολή.

perlegit: γ' ενικό, οριστική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **perlẽgo, perlẽgi, perlectum, perlegẽre** 3 = διαβάζω μέχρι το τέλος.

milites: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **miles -itis** = στρατιώτης.

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = και → χρησιμοποιείται ως εγκλιτική λέξη.

adhortatur: γ' ενικό, οριστική ενεστώτα, του ρήματος **adhortor, adhortatus sum, adhortatum, adhortari** 1 αποθ. = προτρέπω.

ut: εδώ βουλητικός σύνδεσμος = να.

salutem: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού γ' κλίσης **salus -utis** = σωτηρία, υγεία, ευημερία → ως αφηρημένη έννοια δεν σχηματίζει πληθυντικό αριθμό.

sperant: γ' πληθυντικό, υποτακτική ενεργητικού ενεστώτα, του ρήματος **spero, speravi, speratum, sperare** 1 = ελπίζω.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ κλίση

epistula -ae: θηλυκό

littera -ae: θηλυκό → **ετερόσημο** (littera -ae = το γράμμα του αλφαβήτου, litterae, -arum = λογοτεχνία, επιστολή)

tragula -ae: θηλυκό

Β΄ κλίση

periculum -i: ουδέτερο

Gallus -i: αρσενικό

consilium -ii/-i: ουδέτερο

legatus -i: αρσενικό

amentum -i: ουδέτερο

castra -orum: ουδέτερο → **ετερόσημο** (castrum -i = φρούριο, castra -orum = το στρατόπεδο)

Γ΄ κλίση

Caesar -aris: αρσενικό → δεν σχηματίζει πληθυντικό

Cicero -onis: αρσενικό → δεν σχηματίζει πληθυντικό

eques -itis: αρσενικό

hostis -is: αρσενικό και θηλυκό → εδώ είναι αρσενικό

legio -onis: θηλυκό

turris -is: θηλυκό → αιτιατική ενικού: **turrim**, αφαιρετική ενικού: **turri**

miles -itis: αρσενικό

salus -utis: θηλυκό → δεν σχηματίζει πληθυντικό

Δ΄ κλίση

casus -us: αρσενικό → στο κείμενο χρησιμοποιείται επιρρηματικά

Ε΄ κλίση

res, rei: θηλυκό

dies, diei: αρσενικό → θεωρείται θηλυκό, μόνο όταν δηλώνει χρόνο ή προθεσμία

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β' κλίση

captivus, -a, -um → δεν σχηματίζει παραθετικά

Graecus, -a, -um → δεν σχηματίζει παραθετικά

Gallus, -a, -um → δεν σχηματίζει παραθετικά

tertius, -a, -um → δεν σχηματίζει κλητική ούτε παραθετικά (τακτικό αριθμητικό)

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

quis, quis, quid (ερωτηματική ουσιαστική)

quantus, -a, -um (ερωτηματική)

quidam, quaedam, quiddam (αόριστη ουσιαστική)

noster, nostra, nostrum (κτητική, α' προσώπου, για πολλούς κτήτορες)

qui, quae, quod (αναφορική)

se (προσωπική, γ' πρόσωπο)

hic, haec, hoc (δεικτική)

quidam, quaedam, quoddam (αόριστη επιθετική)

ille, illa, illud (δεικτική)

PHMATA

1η Συζυγία

curo, curavi, curatum, curāre

adligo, adligavi, adligatum, adligāre

adhortor, adhortatus sum, **adhortatum**, adhortāri (αποθετικό)

spero, speravi, speratum, sperāre

2η Συζυγία

persuadeo, persuasi, persuasum, persuadēre

provideo, providi, provisum, providēre

moneo, monui, monitum, monēre

vereor, veritus sum, veritum, verēri (αποθετικό)

3η Συζυγία

cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere

gero, gessi, gestum, gerere

intercipio, intercepti, interceptum, interceptere (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το capio)

conscribo, conscripsi, conscriptum, conscribere

mitto, misi, missum, mittere

abicio, abieci, abiectum, abicere (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το capio)

scribo, scripsi, scriptum, scribere

constituo, constitui, constitutum, constituere

adhaeresco, adhaesi, adhaesum, adhaerescere

conspicio, conspexi, conspectum, conspiciere (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io που κλίνονται σαν το capio)

perlēgo, perlēgi, perlectum, perlegere

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

defero, detuli, delatum, deferre → Β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα →: defer

adeo, adii, aditum, adire → μετοχή →: adiens (γενική: adeuntis)

possum, potui, —, posse

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

sum, fui, —, esse

adsum, adfui/affui, —, adesse

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

tum: χρονικό

celeriter : τροπικό → Παραθετικά: Σ.Β. celerius, Υ.Β. celerrime

post: χρονικό

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

ex (+ κυρίως αφαιρετική)

apud (+ αιτιατική)

in (+ τοπική αφαιρετική)

a ή ab (+ κυρίως αφαιρετική)

ad (+ αιτιατική)

intra (+ αιτιατική)

ob (+ αιτιατική) → οι προθέσεις ob, per, propter (+ αιτιατική) δηλώνουν το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο

cum (+ οργανική αφαιρετική)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

ut (βουλητικός, υποτακτικός)

et (συμπλεκτικός, παρατακτικός)

ne (βουλητικός αποφατικός, υποτακτικός)

si (υποθετικός, υποτακτικός)

-que (συμπλεκτικός, παρατακτικός) → χρησιμοποιείται ως εγκλιτική λέξη

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Caesar ex captivis cognoscit: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (**cognoscit** = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

cognoscit: ρήμα.

Caesar: υποκείμενο ρήματος.

ex captivis: εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης στο ρήμα **cognoscit**.

quae apud Ciceronem gerantur: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας, που λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος **cognoscit**. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία **quae** και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της δευτερεύουσας πρότασης. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (**gerantur**), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**cognoscit**) και δηλώνεται το σύγχρονο στο παρόν.

gerantur: ρήμα.

quae: υποκείμενο ρήματος.

apud Ciceronem: εμπρόθετος προσδιορισμός τόπου (το **πλησίον**) μεταφορικά στο ρήμα **gerantur**.

quantoque in periculo res sit: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής αγνοίας, που λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος *cognoscit*. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quanto* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της δευτερεύουσας πρότασης. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*sit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*cognoscit*) και δηλώνεται το σύγχρονο στο παρόν.

(Σημείωση: συνδέεται παρατακτικά-συμπλεκτικά με την προηγούμενη με την εγκλιτική λέξη -*que*)

sit: ρήμα.

res: υποκείμενο ρήματος.

in periculo: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατάστασης στο ρήμα *sit*.

quanto: ομοιόπτωτος, **επιθετικός προσδιορισμός** στο *periculo*.

Tum cuidam ex equitibus Gallis persuadet: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (*persuadet* = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

persuadet: ρήμα.

(**Caesar**): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

cuidam: έμμεσο αντικείμενο ρήματος σε δοτική.

ex equitibus: εμπρόθετος προσδιορισμός του διαιρεμένου όλου στο *cuidam*.

Gallis: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο *equitibus*.

tum: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *persuadet*.

ut ad Ciceronem epistulam deferat: δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση, που λειτουργεί ως **άμεσο αντικείμενο** στο ρήμα *persuadet* της προηγούμενης κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*deferat*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*persuadet*) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

deferat: ρήμα.

(eques): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

epistulam: αντικείμενο ρήματος.

ad Ciceronem: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε πρόσωπο στο ρήμα *deferat*.

Curat: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (*curat* = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

curat: ρήμα.

(Caesar): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

et providet: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (*providet* = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

(Σημείωση: συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη κύρια πρόταση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*)

providet: ρήμα.

(Caesar): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur: δευτερεύουσα ουσιαστική βουλευτική πρόταση, που λειτουργεί ως αντικείμενο στα ρήματα curat και providet. Εισάγεται με τον βουλευτικό σύνδεσμο ne, γιατί είναι αρνητική, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (cognoscantur), γιατί εξαρτάται από ρήματα αρκτικού χρόνου (curat και providet) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

cognoscantur: ρήμα.

consilia: υποκείμενο ρήματος.

nostra: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο consilia.

ab hostibus: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρήμα cognoscantur. Εκφέρεται με εμπρόθετο προσδιορισμό, γιατί δηλώνει κάτι έμψυχο.

intercepta: επιρρηματική υποθετική μετοχή, αφαιρετική απόλυτη, που δηλώνει το προτερόχρονο στο μέλλον.

(Σημείωση: Η μετοχή αυτή μπορεί να θεωρηθεί γνήσια αφαιρετική απόλυτη).

epistula: υποκείμενο της μετοχής intercepta.

[**intercepta epistula:** Πρόκειται για λανθάνοντα εξαρτημένο υποθετικό λόγο που αναλύεται ως εξής:

Υπόθεση: **si intercepta sit epistula** (si + υποτακτική παρακειμένου)

Απόδοση: **ne nostra consilia ab hostibus cognoscantur.** (δευτερ. Βουλευτική πρόταση)

Τροπή σε ανεξάρτητο υποθετικό λόγο:

Υπόθεση: **si intercepta erit epistula** (si + οριστική συντελεσμένου μέλλοντα)

Απόδοση: **ne nostra consilia ab hostibus cognoscantur.** (απαγόρευση: ne + υποτακτική ενεστώτα)

Υποθετικός λόγος α' είδους, ανοικτή υπόθεση στο μέλλον.]

Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (mittit = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός. Το quam, παρότι είναι αναφορική αντωνυμία, επειδή βρίσκεται στην αρχή περιόδου και αναφέρεται στα προηγούμενα, ισοδυναμεί με δεικτική αντωνυμία, quam = eam.

mittit: ρήμα.

(Caesar): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

epistulam: αντικείμενο ρήματος.

conscriptam: επιθετική μετοχή που λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο epistulam στο οποίο είναι συνημμένη. Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν. Ανάλυση: **quae conscripta est**

litteris: αφαιρετική οργανική του μέσου (τρόπου) στη μετοχή conscriptam.

Graecis: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο litteris.

ob rem: εμπρόθετος προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο mittit (το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο δηλώνεται επίσης με τις προθέσεις **per** και **propter** (+ αιτιατική).

quam: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο rem.

Legatum monet: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (monet = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

monet: ρήμα.

(Caesar): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

legatum: άμεσο αντικείμενο ρήματος.

ut, [...], epistulam ad amentum tragulae adliget: δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση, που λειτουργεί ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *monet* της προηγούμενης κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*adliget*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*monet*) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

adliget: ρήμα.

(legatus): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

epistulam: αντικείμενο ρήματος.

ad amentum: εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου στο ρήμα *adliget*.

tragulae: γενική κτητική στο *amentum*.

[et] (ut is=legatus) intra castra abiciat: δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση, που λειτουργεί ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *monet* της προηγούμενης κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον εννοούμενο βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*abiciat*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*monet*) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

(Σημείωση: συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη βουλητική πρόταση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*)

abiciat: ρήμα.

(legatus): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

(tragulam): εννοούμενο αντικείμενο ρήματος.

intra castra: εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου (δηλώνει το εντός) στο ρήμα *abiciat*.

si adire non possit: δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο *si*, γιατί είναι καταφατική. Με εξάρτηση από το *monet* σχηματίζεται εξαρτημένος υποθετικός λόγος της **ανοικτής υπόθεσης** (1ο είδος) **στο μέλλον**. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση έχουμε υποτακτική ενεστώτα (*possit*) και στην απόδοση τις δύο βουλητικές προτάσεις (*ut ... adliget* και *(ut) ... abiciat*).

Τροπή σε ανεξάρτητο υποθετικό λόγο:

Υπόθεση: **si non poteris** (οριστική μέλλοντα)

Απόδοση: *epistulam ad amentum tragulae adliga et intra castra abice* (προστακτικές ενεστώτα, που αποτελούν **μελλοντικές εκφράσεις**).

non possit: ρήμα.

(legatus): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος και απαρεμφάτου.

adire: αντικείμενο ρήματος, τελικό απαρέμφατο (ταυτοπροσωπία).

In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (*scribit* = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

scribit: ρήμα.

(Caesar): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

adfore: αντικείμενο ρήματος, ειδικό απαρέμφατο.

se: υποκείμενο απαρεμφάτου *adfore* (ταυτοπροσωπία → **λατινισμός ειδικού απαρεμφάτου**: το υποκείμενό του δηλώνεται και σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας και τίθεται σε πτώση αιτιατική).

in litteris: εμπρόθετος προσδιορισμός στάσης σε τόπο (μεταφορικά) στο ρήμα *scribit*.

cum legionibus: εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο *adfore*.

celeriter: επιρρηματικός προσδιορισμός τρόπου (ή χρόνου) στο απαρέμφατο *adfore*.

Gallus, periculum veritus, constituit: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (constituit = οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

constituit: ρήμα.

Gallus: υποκείμενο ρήματος και μετοχής.

veritus: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, Gallus.

Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Ανάλυση: quod Gallus veritus erat (est) (αντικειμενική αιτιολογία).

quod Gallus veritus esset (υποκειμενική αιτιολογία).

cum Gallus veritus esset (ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας).

periculum: αντικείμενο της μετοχής veritus.

ut tragulam mitteret: δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση, που λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα constituit της προηγούμενης κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον βουλητικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (mitteret), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (constituit) και αναφέρεται στο παρελθόν. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

mitteret: ρήμα.

(Gallus): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

tragulam: αντικείμενο ρήματος.

Haec casu ad turrim adhaesit: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (adhaesit = οριστική παρακειμένου) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

adhaesit: ρήμα.

haec: υποκείμενο ρήματος.

casu: οργανική αφαιρετική του τρόπου στο ρήμα adhaesit.

ad turrim: εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου στο ρήμα adhaesit.

tertio post die a quodam milite conspicitur: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (conspicitur = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

(Σημείωση: συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη κύρια πρόταση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et)

conspicitur: ρήμα.

(**haec = tragula**): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

a milite: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρήμα cognoscantur. Εκφέρεται με εμπρόθετο προσδιορισμό, γιατί δηλώνει κάτι έμψυχο.

quodam: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο milite.

post: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα conspicitur.

die: αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς στο post.

tertio: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο die.

ad Ciceronem defertur: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (defertur = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

(Σημείωση: συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη κύρια πρόταση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο et)

defertur: ρήμα.

(**haec**): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

ad Ciceronem: εμπρόθετος προσδιορισμός κίνησης σε πρόσωπο στο ρήμα defertur.

Ille epistulam perlegit: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (perlegit = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

perlegit: ρήμα.

ille: υποκείμενο ρήματος.

epistulam: αντικείμενο ρήματος.

militesque adhortatur: κύρια πρόταση κρίσεως που εκφέρεται με οριστική (adhortatur = οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

(Σημείωση: συνδέεται παρατακτικά-συμπλεκτικά με την προηγούμενη κύρια πρόταση με την εγκλιτική λέξη -que)

adhortatur: ρήμα.

(ille): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

milites: άμεσο αντικείμενο ρήματος.

(ut salutem sperent): έμμεσο αντικείμενο ρήματος.

ut salutem sperent: δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση, που λειτουργεί ως **έμμεσο αντικείμενο** στο ρήμα *adhortatur* της προηγούμενης κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*sperent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*adhortatur*) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

sperent: ρήμα.

(milites): εννοούμενο υποκείμενο ρήματος.

salutem: αντικείμενο ρήματος.

Ημερομηνία τροποποίησης: 09/07/2018